

Hanran

AYLIK KÜLTÜR SANAT VE FOLKLOR DERGİSİ



Nisan 1980

13

Harran

Kültür ve Folklor Dergisi

SAHİBİ

A. Fehmi APAYDIN

MESUL MÜDÜRÜ

Av. Osman Nuri MIZRAKÇI

YAYIN KURULU

İ. Halil ÇELİK

M. Adil OYMAK

S. Adil GİRAY

M. Emin ERGİN

YAYIN SEKRETERİ

Mustafa K. APAYDIN

NİSAN 1980

SAYI : 13

FIATI : 20 TL.

YILLIK ABONE : 200 TL.

Yazışma Adresi : P. K. 44 - URFA
İdare Merkezi : Beyaz Sk. Beyaz Psj
Satış Merkezi : Harran Kitapevi

DİZGİ VE BASKI :

BİZİM

KARAKOYUN MATBAASI

TELEFON : 17 52 - URFA

OKUYUCULARIMIZA

İkinci yılımızın bu birinci sayısında bazı konularda sizlerle sohbet etmek istiyoruz. Derginiz HARRAN geniş bir okuyucu kitlesince ilgiyle takip edilmektedir. Ayrıca Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğüne de halk kütüphanelerine gönderilmektedir. Bu teveccühe teşekkürlerimizi sunarız.

Urfa'yla ilgili bazı konuları ilgililere ve okuyucularımıza arz ederek ilgi ve yardımlarını bekliyoruz.

1— Urfa Şer'i Mahkeme Sicilleri konusu; Mahkeme sicillerinde yöreyle ilgili bir çok belge ve bilgiler mevcuttur. Muhakkak surette incelenmesi gerekir. Ama gelin görün ki "Urfa Şer'i Mahkeme Sicilleri" her ne hikmetse Adana Müzesine gitmiş. Bunların Urfa'ya getirilmesi araştırmacılar için bir hazinenin bağışlanması kadar değerlidir. Sayın Valimiz, ile Kültür Müdürü, Müze ve Kütüphane Müdürlerinin gerekli yardımlarını esirgemeyeceklerini umarız.

Devamı Sahife 2 de

Baştarafı Sayfa 1 de

2— Urfa'ya bir etnoğrafya müzesinin açılması ihtiyaç haline gelmiştir. Bunun için de Kültür Bakanlığı'nın Karameydan semtinde satın aldığı eski bir Urfa evi çok uygundur sanırız.

3—Urfa'daki iç kalede bir kazının yapılarak özellikle kitabeler ve tarihi değere sahip eserlerin meydana çıkarılması ve korunması pek büyük masraflar istemez herhalde. Yine iç kalenin elden çıkmaması harap olup gitmemesi için tedbir alınması zamanı geçmek üzeredir.

4—Kalaboynu'nda ÇÜT KÜBBE denen iki tane güzelim kümbet vardır. Bunların etrafının mezarlıkla beraber bir koruma duvarıyla çevrilmesi kaçınılmazdır. Böylece hem bu eserler korunur hem de çok güzel bir yeşil saha meydana gelmiş olur.

5—Hz.İbrahim Halilullah Makamı çevresinde tarihive kutsi değere sahip Yedi adet mağaradan bahsedilir Bunların yerinin tesbiti ve kaybolmaktan kurtarılmalari bir görev kabul edilmelidir.

6— KOŞU MEYDANI', diye adlandırılan yerin bir hipodrom şeklinde düzenlenmesi Urfa'ya en layık işlerden biri olur.Çünkü soylu atlarıyla şöhet yapmış bir şehirde yılda iki mevsim yapılan at koşular için hala köklü bir usul getirilmemişti. bir hipodrom, bir sahanın etrafını bir duvarla çevirmekten başka nedir ki ?

7—'GEZİCİ KÜTÜPHANE' sistemi bir çok illerimizde tatbik ediliyor.Urfa' da da bunun sağlanması mümkündür,

8— ANZILHA, HALİLÜRRAMAN, ŞEHİTLİK, KÜLAFLI ve Yenişehir' deki ÇAMLIK' ın tanzim edilerek koruma altına alınması. Urfa gibi sıcak bir şehirde bu yeşil sahaların bir müstecirin tahakkümü altına konmayarak, halkımıza açık duruma getirilmesi şükranla anılacak bir hizmet olur.

9— Hele HARRAN Hele türlü yıkıma açık eridikçe eriyen koca şehir. Mazisiyle beraber tarihe değil toprağa gömülmeye mahkûm edilmiş Harran. Sen ilme yön, insanlığa ışık saçan üniversite şehri. Yapılarını koruyamadığımız gibi sendeki mânâyı da koruyamayacak duruma düşmüş gibiyiz.

Değerli okuyucular, Harran'a bir ışık görülmeye başlanmıştır. Bir Ziraat Fakültesinin temelleri oturmak üzeredir. O'na el uzatın, sahip çıkın. Büyüklere anlatın.Destek ve yardım isteyin. Fakülte dekanımız Prof. Dr. Hüseyin Apan hocamızın fedakârlıkla döktüğü terlerin inci değerinde olduğunu bilin. Ki fakülte' fakülteler olsun. Ve Harran Üniversitesi yeniden kurulsun.

H A R R A N

Aylık Kültür ve Folklor Dergisi A.

M. Adil OYMAK

Urfa Ziraat Fakültesi (x)

Prof. Dr. Hüseyin APAN
Urfa Ziraat Fakültesi Dekanı

Urfa Ziraat Fakültesinin gelişme durum ve sorunlarına bakacak olursak şu izlenimleri buluruz. Diyarbakır Üniversitesine bağlıolan Urfa Ziraat Fakültesinin kurulması 1976 yılının Aralık ayı sonuna rastlar Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesinden 2 profesör ve 7 doçent görev alarak 1978 yıl'ı başında Fakülte Kurucu Heyeti teşekkür etmiştir. 1978 yılında inşaatın temeli atılmış ve inşaatı devam edilmektedir Daha sonra 85 kişilik teknik ve idari Personel kadro kararnamesi çıkarılmış, halen 5 memur 6 müstahdem görev başındadır. Bu yıl Eğitim Enstitüsü binası Fakültemize bırakılmış ve 90 milyon liralık ödenek ayrılmıştır..

Ancak bu sonuçlar sorunlarımızı engelleyememiştir. Herşeyden önce Akademik personel kadro kanununun çıkmaması kadro kanununun ek yasa tasarısının Meclisin Bütçe Plan Komisyonunda beklemesi, öğrenci alımı

nı engellemiş Fakültenin faaliyete geçmesini geciktirmiştir. Kanunların en kısa zamanda çıkması zorunludur Aksi takdirde sonbaharda görev süreleri dolacak olan Fakülte dekanı ve diğer hocalar ilk görev yerlerine geri döneceklerdir.

Ayrıca hergün birim fiyatların arttığı ekonomik ortamda DPT nin öngördüğü ödenekler yetersiz kalmak tadır... Bu da büna ve lojman inşaatının kısa sürede bitmesini engellemektedir. Proje numarasının bir an önce verilerek bu durumun ortadan kaldırılması gerekmektedir...

Urfa halkı, Urfa'lı parlamenterlerle diğer ilgililer bu Fakültenin gelişmesine yardımcı olmazlarsa, Urfa Ziraat Fakültesi Harran Ovasında görülen bir serap olacaktır.

(x) Muhtetem hocamızın ilgililere gönderdiği yazıdan alınmıştır.

Urfa'dan Derlenmiş Ata Sözleri

Asil SÖYLER
M. Emin BEYAZGÜL
Ali KAZAZ
Ergin OKUR

- katırın ardisıra getme, babası eşektir.
- katranı kaynadırsan olur mı şeker, cinsine yandığım cinsine şeker.
- kavumdan (1) irah, kedadan (2) beladan irah.
- kavum hısım çekişmiş, bına ehmak inanmış.
- kayın arvatları, hayın arvatları (3)
- kaynıyan kazan kapah tutmaz.
- kazan demiş gümüşem, çömçe demiş dibiden geliyem.
- kazan der geligem, çömçe (4) der dibiden geliyem.
- kazan yuvarlanır kapğını bulır.
- kazan yuvalanır kapağını bulır, kör göz çappağını (5) bulır.
- kaz kaznan baz baznan (6) kel tavuk kel horıznan .
- kaz kaznan daz daznan kel tavuk kel horıznan.
- kebehet sırma eba (7) olsa kimse çinine (8) atmaz.
- kef edenindir.
- kefilin ya saçı' ya sekkeli.
- kel başa gemik darah
- kel başa şemşir darah
- kelp nece elem onca.
- kelpten kelpe yol gider.
- kelpten kelbe yol vardır.
- kerbigit (9) halını bilse hoştır, yağmır yağarsa kıştır.
- keribe kız vermeyin, melmeketi ikidir.
- keri kızın derdi var' içerisinde kurdı var.
- kerinin sözü, halının tozu bitmez.
- kılavuzu karka olanın bını pohtan eksilmez.
- kıratın yanına bağlanan ya huyından ya suyundan.
- kıratın yanında yatan ya huyundan ya suyundan.
- kırh bacana bi yorğana girmişler, demişler daha yohmu ?
- kırh inne bi çuvaldız olmaz.
- kırh leblebilen hece (10) gidilmez.
- kırnaznan comardın malı bir gider, kırnaznı (11) bi ahça ziyada gider.
- kız evi naz evi

Devamı Sayfa 5 de

Baştarafı Sayfa 4 de

- kısmet birdir, iki olmaz
- kızı bini ister, biri alır,
- kız kefine kaldımı ya nağaraçıya (I2) varır ya zurnaçıya.
- kız kızımız oğlan kazancımız.
- kimi aş mühtaç, kimi işe mühtaç.
- kimin ahı kime kalmış.
- kimse bilmez kim kazanır kim yiyer.
- kimse bilmez kim kazanır kim yiyer, ehmak odır düny a üçün gem çeker.
- kirpi yavrularını seviken ne pampal yavrılarım var dermiş.
- konşı adamı var ister, adam arvadı sağ ister.
- konşının taviğı konşıya kaz gözikir.
- köra demişler malın eyisini nerdan aynisan (I3) ,demiş babasından.
- kör bazara varmasın bazar var körsüz kalmasın.
- =körnan yatan şaş kahar
- =korhının ecele faydası yohtır,
- korhah bezirğan ne kar eder, ne zarar
- korh andan korhmaz Allah'tan
- kör kurdin rızkı ayağına gelir.
- kör ölür, sürme gözli olur.
- kör paklanın (I4)kör alıcısı olur.
- kömirsiz kış ta gider,cehezsiz (I5)kız da gider,yeter ki sağlık olsun.
- köti konşı adamı eyi mal sahibi (I6) eder.
- köti konşının yeddi mehliye (I7)zararı vardır.
- köti söz sehebkindir.
- kul eyi günü götürmez, kötü günün ebdalıdır.
- kulhuallahı ehed, kaynanasız ev ne rehet.
- kul kısmı ersiz olur.
- kul sıhışmazsa Hızır imdada yetişmez.
- kurdin herine kuşlar da geçinir.
- kurt dumanlı haviy(I8)sever.
- kuş kuşnan tutaallar(I9)
- kuştan korhan darı ekmez.

[I]-Akrabadan [2]-Kazadan [3]-Hanımları [4]-Kepçe [5]-Çapak
[6]-Bir çeşik kuş [7]-Aba [8]-Sırtına [9]-Yoksul [I0]-Hacc'a
[II]-Cimrininki [12]-Davulcuya [13]-Anlıyorsun [14]-Baklanın
[15]-Çehisiz [16]-Sahibi [17]-Mahalleye [18]-Havayı [19]-Tutarlar

Seyf-ül Mülûk Hikayesi

(II)

Tenekeci Mahmut GÜZELGÖZ

Eski Hükümdar Arım bin Sefvan oğlu Seyf-ül Mülûk'u çağırıttın Ona hastalığının sebebine sorunca Seyf-ül Mülûk Hz.Süleyman'ın gönderdiği bohçanın içinde bulunan resimdeki kıza (Periler padişahının kızı Bedi'etül Cemal'e) aşık olduğunu söyledi.Bu yüzden hastalandığını eğer bu kıızı bulup alamassa yaşıyamıyacağını anlattı. Babası Seyf-ül Mülûku herne kadar bu fikrinden caydırmak istediysede Seyf-ül Mülûk kabul etmedi Babası ona şunları söyledi: "Oğlum.. Sen tahtında otur. Ben bir miktar asker alıp gidip aşık olduğun kıızı arıyarak bulayım." Seyf-ül Mülûk buna itiraz etti. "Hayır baba" dedi, "Sen yaşlısın muvaffak olamassın. Sen, yine tahtında otur. Bana izin ver. Ben gidip aşık olduğum kıızı bulayım." Babası çar-naçar razı olup tahtına oturdu. Seyf-ül Mülûk'un gitmesine müsaade etti. Seyf-ül Mülûk'un emri üzerine yol hazırlıklarına başlandı. kırk gemi ye kırk bin asker bindirildi. İki aylıkda yiyecek eşya gemilere konuldu, Seyf-ül Mülûk veziri Said'i de yanına alarak kırk gemi ve kırk bin askerle denize açıldı.Ve yola koyuldular,. Denizde iki ay gittikten sonra Çin sularına girip surlara yaklaştılar. Çinliler kendi sularında kırk gemi dolusu asker görünce surların içine çekilip padişahları olan fakfur,a bunların gelişini bildirdiler. Hükümdar biraz düşündükten sonra birkaç adam gönderip gelen gemilerin kime ait olduklarını ve buraya niçin geldiklerini sordurdu. Seyf-ül Mülûk Mısır hükümdarı olduğunu dostlukla geldiğini söyledi. Çin hükümdarı, Seyf-ül Mülûk ve Said'i saraya davet etti.Askerlerini de gemilerde ağırlandırmalarını emretti. Hükümdar Seyf-ül Mülûk'a bir çok ikramda bulundu "Senin baban benim kardeşim gibidir" dedi,. Hükümdar Seyf-ül Mülûk,a buraya niçin geldiğini sorunca'oda hükümdara periler padişahının kızı olan Bedia'etül Cemal'e aşık olduğunu ve irem bağlarına gideceğini, erzakları tükendiği için Çine,e uğramaya mebur olduğunu söyledi... Hükümdar Seyf-ül Mülûk' "bu sevdadan vaz geç.Benim çok güzel bir kızım var, onu seninle evlendireyim. Ülkene dön. Çünkü baban çok yaşlıdır. Mısır halkının sana ihtiyacı var." dedi ise de Seyf-ül Mülûk kabul etmedi.

Devamı Sayfa 7 de

Baştarafı Sahife 6 da

Ve hükümdara " eğer bana bir iyilikte bulunmak istiyorsanız bana iki aylık erzak verin.Ben yoluma devam edeyim.Ya aradığımı bulurum yada bu yolda ölürüm" dedi.Birde kendisi için tüccarlar ve seyyahları çağırıp onlardan irem bağlarını sormasını istedi.. Çin hükümdarı tüccar ve seyyahları çağırıp irem bağlarını sordu. Onlarda böyle bir yeri tanımadıklarını ve şimdiye kadar böyle bir yeri duymadıklarını söylediler. Hükümdar emri üzerine Seyf-ül Mülûkun'un gemilerine iki aylık erzak yüklendi. Seyf-ül Mülûk hükümdardan izin alıp Said'le beraber askerlerinin yanına dönüp gemiye bindi ve oradan ayrıldılar. 15 gün denizde gittiken sonra bir gece aniden bir fırtınaya yakalandılar gemiler ve gemilerde bulunan askerler, bir kaç saat zarfında denizin hırçın dalgaları arasında kaybolup gitmişlerdi, Yalnız Seyf-ül Mülûk beş askeri ile beraber bir tahta parçasının üzerinde kurtulmuşlardır. Şeyf-ül Mülûk ve arkadaşları bu tahmanın üzerinde tahminen 2 - 3 gün gittikten sonra bir adaya çıktılar. Adaya çıkar çıkmaz ormana daldılar. Çok acıkmışlardı. Her hangi bir şey bularak yiyip açlıklarını gidermek istiyorlardı. Birden bire insan eti yiyen yamyamlarla karşılaştılar. Yamyamlar Seyf-ül Mülûk'un 3 arkadaşını kaçırdılar. Seyf-ül Mülûk korkusundan öbür iki arkadaşını yanına alıp yeniden bindikleri tahta parçasına atlayarak oradan uzaklaştılar. Bir kaç gün gittikten sonra açlıktan perişan bir halde başka bir adaya çıktılar Biraz yürüdükten sora boyları 70 arşın üfritlere rastladılar. Üfritler bunları görür görmez yakalayıp bir arkadaşlarını parçaladılar. Seyf-ül Mülûk ve öbür arkadaşını da başkanlarına götürdüler..

Üfritlerin başkanı bu insanları görür görmez her birinin ayrı ayrı kafeslere konulup kendisinin oturduğu yerin üzerine konulmasını emretti. Üfritlerin başkanının bir kızı vardı. Başka bir ada da kalıyordu. Vakıtle yine bazı insanların bu adaya çıkmaları nedeniyle insanların dilini öğrenmiştir.Babasının yanındakilerinin insan olduklarını öğrenince babasına haber gönderip bu insanların bir müddet de kendisinin yanında kalmalarını istedi. Seyf-ül Mülûk ve arkadaşı üfritlerin başkanına gönderildi. Kız Seyf-ül Mülûk ile kanuştu. Buralara kadar nasıl geldiğini ona sorunca Seyf-ül Mülûk başından geçen macarayı anlattı. Kız Seyf-ül Mülûk'un bu haline acıyarak kendisini ve arkadaşını kafsten çıkarıp ada da serbest dolaşmalarına izin verdi. Seyf-ül Mülûk arkadaşı ile beraber adayı dolaşırken kimsenin görmeyeceği zamanlarda bir sal yapmaya başladılar. Uzun bir müddetten sonra bitirdikleri salı bir yere sakladılar. Yine arkadaş ile birlikte bir gün gizlice salı sakladıkları yere geldiler. İkisi birlikte sala binip denize açıldılar.

(Devam Edecek)

Bozova'da "Tekin Olmayan" iki göl

Kaynak Kişi : Merhum Kadir BİLKAN

Derleyen : Mustafa BİLKAN

Bozova ilçesinin hudutları dahilinde iki göl mevcuttur. Bu gölerden büyüğe' ilçenin sulu ziraat ve bahçeciliğine kaynaklık ederdi 8 bin metre karelik bir alanı kaplar, derinliği 2 metreyi geçmez az miktarda tatlı su balığı bulunan güzel bir mesire yeri olup, çevresindeki söğüt, kova, dişbudak dut ağaç koruluğu ile avlanmaya ba müsattir. Yaz aylarında iyi bir yüzme kampı görevini üstlenir.

Yine 1972 yılında Birisi köyünden gelen biri sel her iki göl yatağını selinti ile doldurmuş, bir çok gözleri kaybolmuştur. Rivayetelere göre büyük İskender'in Dara üzerine giderken bir kaç gün göler civarında konakladığı 1976 yılında Birisli bir çoban tarafından civarda bulunan İskender atınları rivayeti teyit etmektedir.

Geceleri bu göller civarında rastlanmıştır korkuları hayaletler yillardan beri her iki göller tekin olmayan hale getirmiştir.

1900 yılında güç denemesine girişen iki aşiret reisinden Zengilzeri (Altın Çınıraklı) Eyyüp ağa bir gece büyük gölde konaklar fakat gece viraklıyan kurbağa sesinden uyuyamaz. Hövek (Şimdiki Bozova) köy sâkinlerine haber salarak bu kurbağa seslerini kesmeierini, yoksa köyü talan edeceğini bildirince, köyden Mustafa ve Bekir isminde iki marifetli adam derhal iki keçiyi kesip bağırsaklarını şişirerek uçlarını bağlar ve bunları göle atınca kurbağa sesleri kesilir. Bu işe şaşan Eyüp Ağa Hövekte akıllı ve marifetli kişiler olduğunu anlar ve olay çıkarmadan göçer gider.

Kurtik namıyla bilinen küçük göl 3 bin metre karelik alanı kaplar, ilçe ve çevre köylerinin içme su ihtiyacını sağlar. Güney kıyısındaki dik kayalığın altından çıkan buz gibi berrak sular süratle göl ya' taşınnda birikir. 1970 yılında Y.S.E tarafından gölün önüne yapılan beton bur su bendi suların kabarmasına ve yüzme havuzu niteligini taşımasına yardımcı olur.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

"Ana - baba herşey
Urfalarda güneş"

Güneşin padişah olduğu Harran ovasında
Ceylan ince güzel- ekindir taze çiçek

Hadi gündüzler geçer diyelim
O aysız geceler nasıl geçecek

Güme giden tarih-cascavlak bir coğrafya
Toz bulutu-çamur damlar-tezek ve sinek

Şafaklara tapıldı bu çemberde-kuvvete tapıldı
Yüreklerden korku eksilmedi-başucunda tüfek

Sayısı bilinse bile-ismi bilinmez
Kız dediğin ne ki-ille erkek

Arpa boyu kadar hep-aldıkları yol
Anadolu kağı-nesiller tekerlek

Ama tek keyif tokluk değil-bu yalan dünyada
Yetmedi mi suyu çanakta-ağacı resimde görmek

Hem tuz-tütün-şeker gibi-güzel günleri
Sanma ki sürmeli develer getirecek

Sanma ki yel tepeleri yeşerten-suya ve güle boğan
Yeni bir Hazreti İbrahim gelecek

Bir okul gerek bize-kardeşçe yaşamının
Otların ve yağmurun ilmini öğretecek

"Ya bu deveyi güdeceğiz-ya gideceğiz bu diyardan
Bu işte - kısaca - kaskatı gerçek

Yok uyku - durak - sana - bana - bize
Harran Ünivesitesi açılıncaya dek

Nüzhet ERMAN
Hem Hürriyet Hem Ekmek'ten

G A Z E L

Bir devirde geldik ki Azizan unutulmuş
Tutmuş yerini hurd ve büzürgan unutulmuş

Gitmiş nemeki maida-(u) han-ı vafanın
Alemde hukuk-i nemek u nan unutulmuş

Napâk yatur dest-i kerem (u) damen-i ismet
Haspveş kalup-(u) çeşme-i hayvan unutulmuş

Kalmış ser-i meydan-ı muhabbet tek u تنها
Zen tabi'ler almış yeri maydan unutulmuş

Nadanlık olup muteber ebna-yı zamanın
Hattı bozulub nusha-i irfan unutulmuş

Hikmet-i taleb-i malda Karun gibi şimdi
Haheşgeri-i lokmada Lokman unutulmuş

Olmuş o kadar halk-ı cihan meğerde ustad
Kim sabıka-i şöhret-i Şeytan unutulmuş

Halk açmadadır birbirine pençe-i tarac
Ahkam-ı Hüda mana-yı Kur'an unutulmuş

Nâbî kimi görsen yürüdür hükmünü nefsin
Hakk'ın bize gönderdiği ferman unutulmuş

Urfalı Yusuf Nâbî

G Ö R D Ü K L E R İ M

Çıkarken geniş uzun tünelden
Gözümü açmadan dar-ı görürüm

Daha üç günlükken kulaklarım
Söylenen türküde Var-ı görürüm

Gündüz dünya - ileizdivağ yapsam
Sırtıma yüklenen bar-ı görürüm

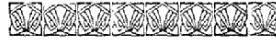
Açığı çok olan kapalıından
Erinin kocası kar'ı görürüm

Doldurulur içimi inanç bestesi
Elde namus telde âr-ı görürüm

Gece beni sarar hesap korkusu
Aynada rengimi sarı görürüm

Eller yar yüzüne hasretli iken
Ben günde beş vakit Yar-ı görürüm

Osman GÜZELGÖZ



RUHUMDAKİ GÖZLEM VE SEN

Yemiş bitirmiş yakıcı esmer tenin
Tüm çekici renklerini doğanın
Musiki gibi can verir sessizliğine
Kudsadıgım dudaklardan akan sözcükleri

İçimdeki alev alev yanan eteşe
Demet demet odun atar bakışın
Dizeler döktürür bitkin ve baygın
Sonsuzluğu muştulayan duruşun

1976

M. S. SUVER

YELKEN AÇ

Yelken aç şairciğim
Kimsenin bilmediği
Diyarlara yelken aç
Surla çevrili şehir
Seni beklemektedir
Herkesçe müphem olan
Bizce bilinmektedir
Varsa bir kapı vardı

O kapıyı erken aç
Yelken aç kalyonlarla
Kalbimdeki denize
Mechule ve echele
Selam olsun bizden de

Küsenmiş kimsesize
Yelken aç şairciğim
Mavi berrak sularda
Yer yoktur çizvitlere
Osmanlı gergefinde
Kaypakı mefhum gibi
Mefhum çocuk değiliz
Bezginler tedirginler
Sanmayın ki ürkegiz
Mukaddes kavga için
Bembeyaz bir yelken aç

Hanifi DÜŞMEZ

Gaziantep Şeri Mahkeme sicillerinde Nabi ile ilgili bir belge, bir gazel, bir tarih koşuğu (Manzumesi)

Cemil Cahit GÜZELBEY

Gaziantep şer mahkeme sicileri. yalnız Gaziantep'in değil yakın kentlerin hatta bütün yurdun tarihsel, sosyal, kültürel kimi konularına ışık tutan belgeleri saklayan bir bilgi gömüsüdür.

Bundan bir süre öncede Divan Edebiyatımızın büyük ustalarından Nabi ile ilgili bir belgeye dek geldim Bu belge Mısır'a Giden Şairin uğradığı yerlerde kolaylık gösterilmesi için çıkarılmış bir ferman dır.

Fermanın bu günkü dille özeti şudur:

İstanbul'dan Şam'a varıncayadek yol üzerindeki kentlerin ve kenticlerin kadılarına, Yeniçeri Serdarlarına.

Bu fermanım gelince bilineki: Vezirin ve dama dım Mustafa paşanın Divan Kâtibi (Tahrir-i Erbab-ı kalem) Nabi Yusuf Hattı hümayunmla Mısır tarafına gitmektedir. Hanginizin kazasına uğrarsa uygun ve güvenilir bir yerde kondurunuz. Yiyecekleriuden gerekenleri satanlardan yürürlükteki narh üzerinden aldırıp sıkıntı çekirtmeyiniz. Yola çıktığında tehli keli olan yerlerde yanına yeteri kadar kimselerden silahlı kişiler koşp ve adamlarıyla birlikte gideceği yare ulaştırınız. Rebiyülevvel sonları 1088 (Mayıs 1677)

Böylece kimi kaynakların Nabi'nin Divan Kâtipliğini yaptığı koruyucusu Müstafa paşanın padişahın damadı olduğundan söz etmelerine karşılık bu belge durumu açıkça belirtmektedir. Fermanı veren padişah Avcı deye anılan 4. Sultan Mehmet'tir.

Fuzulinin, Peygamberimizin torunu Hazret-i Hüseyin için yazılıp minare ve dinsel törenlerde sık sık söylenile gelen ağıtları, özellikle bu tanımayı sağlamıştır. Nabi ise Gaziantep'e gelmiş ve bu gelişe ilişkin kimi anılar bırakmış, bir gazeli hakkında ki öylü ile veliler mertebesine yüksilmiştir.

1121 (M. 1709) Gaziantep kadısı olan eski Mekke kadısı Abdullah Mahir efendinin kentin içme suyunu sağlayau Pancarlı kaynağının yolunu düzeltip Arasa meydanında bir havuz yaptırması üzerine bir tarih koşuğu (manzumesi) söylemiştir. Rahmetli Hocam şakir Sabrî Yener'in saptayarak Başpınar dergisinde yayınladığı koşuk şudur:

Devamı Sayfa 14 de

Baştarafı Sayfa 13 de

”Arasa çarşısında olup şimdi şekli değişen kadı kasteli kitabesi!

Zehi fikri saip hayrû himmeti ulya
Kilillah Hazreti Mahir Efendi eyledi peyda
Sevadı huşksârı Aynıtâb’ın killeti mai
Yebuset sinei sükkânını etmişti istila
Edüp ol şehri ihyaya rızayı hak için himmet
Hulusu tam ile âseri hayrin eyledi iyfa
Ederdi âferin eşten bürü sacur namında
Verayı gûhisarından güzel bir âbi canbahşa
Muhâl idi voleykin gûn sed olmakla mabeyne
Sevadı şehre ol âbı zülâlî eylemek icra
O gûhun zirvesinde heştü deh çah eyleyüp kende
Bünü her çahin emma bistü çar endazei benna
Edip imal harfi-vü harka yekdigere peyvent
Derunu senkten icraya tahsil eyledi mecra
Nice yıllarda kat’ın halka âlem addeder as’ap
Sehmâhe müddet erdikte müyesser eyledi mevla
Tamam şehri seyrâp eyledikten fazladan afzali
Sahârı Besatiynü cibalı eyledi irva
Bu âbın safveti şirinterinden olsa caizdir
Garikı mevci şer âbı hayat Afiyettbahça
Safası tab’ı Nabiye olup sari dedi tarih
Diyarı Aynıtâbı cuyu sacur eyledi ihya 1122

Gaziantep’te dinsel törenlerde söylenile gelen bir gazel varki, halk arasında bu gazelin yazılma nedeni hakkında bir öykü bulunmaktadır.

Gazel şudur:

Sakın Terk-i edepten küy-ü mahhub-i hudadır bu,
Nazargah-ı ilahidir makam-ı Mustafadır bu
Habib-i kibriyanın habıgahidir faziletten
Tefevvuk gerde-i arş-ı cenab-ı kibriyadır bu
Bu hakin perteviden oldu dılcuyu adem zail
Amadan açtı mevcudat dü çeşmi tutiyadır bu
Felekte mah-ı nev Babısselâmı sine çakidir.
Anın kandilidir cevza matla-i nur-i ziyadır bu
Muraat-ı edep şartiyle gir Nabi bu dergaha
Mutaf-ı kudsiyandır busegah-ı enbiyadır bu

Urfadan Derlenmiş Maniler

M. Emin ERGİN

326

Bala sarhoş
Beşikte bala sarhoş
Tutup yarın elinden
Girdiler yola sarhoş

327

Bağdattan gelir sepet
İçi doludur nebat
İstedim gamdan kaçım
Gam oldu babat babat

328

Seher oldı vakt oldı
Sinem yara tahtoldı
Ötme bülbülüm ötme
Yar gelecah vahtoldı

329

Dağda harman olırmı
Begde ferman olırmı
Ben yandım küle döndüm
Küle derman olırmı

330

Ay doğar sini sini
Sevmişem birisini
Cellat boynımı vursa
Sölemem dorğısını

331

Bi kız bizden su içti
Mendili suya düştü
Egildim kaldırmağa
Cahilem göynüm düştüm

332

Çekmecenin kilidi
Üstünü toz bürüdü
Sen orada ben burada
olan ömrüm çürüdü

333

Gül düğümü
Çözülmez gül düğümü
Bunca bayramlar geçti
Kim gördü güldüğümü

334

Yaz günü
Al kelemi yaz günü
Ben yardan konışaydım
Kış gecesi yaz günü

335

Kelemi kaçta koydi
Gözümü yašta koydi
Sen seni bi yan etti
Beni atašta koydi

336

Bi kız gördüm bağ alı
Bahçı satı bağ alı
Her o yarı görende
Yaralarım sağalı

337

Oda senin
Döşenmiş oda sanin
Bi canım var hak vermiş
Dilersen oda senin

338

Güle naz
Bülbüle naz güle naz
Endim yarın bağına
Aglayan çoh gülen az

339

Bahçada gezel olmaz
Her yerde güzel olmaz
Egil egil öpeyim
Yolçuyam durmah olmaz

340

Daşlıhta ekin olmaz
Bı sevda sakın olmaz
Gelecahsan bögin gel
Bindan eyyi gün olmaz

341

Urfa büyük alınmaz
Dibi mәрmer delinmez
Urfanın gözelleri
Heç bi yerde bulunmaz

342

Züluf kısa üz örtmez
Sevda başımdan getmez
Seni biye ettiği
Gavur islama etmez

343

Ağasız
Hizmeker biz ağa siz
Ölürse kullar ölsün
Kul kalmasın ağasız

344

Yazı yazdım karasız
Derde düşdüm çarasız
Ben düşdüm bi ataşa
Siz düşmeyin yarırsız

345

Bele yüz
Bele gerdan bele yüz
Sordım gözi ne kara
Dedi soyca böyleyiz

346

Kara göz
Kırpik siyah kara göz
Ataş beni yahmazdı
Yahtı beni kara göz

347

Dolan göz
Dolan kırpik dolan göz
Biye derler ağlama
Heç dururmu dolan göz

Değerli okuyucularım. Uzun bir araştırma sonucu Urfa'dan derlediğim manileri son mısralarına göre harf sırasına koyarak yayınladık. Ancak bu arada yeni rastladığım bazı maniler de oldu. Harf sırasını bozmamak için bunları ek haliende yayınlamayı uygun bulduk.

Diğer bir hususa gelince ; okuyucularımızdan bir ricamız olacak. Derlediklerimizden başka bildikleri ve duydukları manileri yayın için gönderirlerse çok memnun olacağız. Böylece mükemmel bir mani derlemesi meydana gelecek ve bu hizmet tam olacaktır. Saygılarımla.

348

Evler gıder narlığa
Güvenmeyin varlığa
Gün olur devran döner
Başiy düşer darlığa

349

Altın üzük barmakta
Siyah benler yanahta
Benim sevgili yarım
Şu karşıki konahta

350

Behteniz koydum aşā
Lânet gelsin oynāşa
İreli şirin şirin
Soyna kahıyor başā

351

Eyvana serdim keçe
Neçe bı ömrüm geçe
Acep o gün olurmu
Eliy elime geçe

352

Evleri tetirbede
Ördek üzer derede
Çok az kaldı korharam
Bı derd beni eride

353

Geribem bu gülşende
Baykuşlar ötüşende
Geriplih ne çetinmiş
Baş yastığı düşende

354

Ellere yar ellere
Bülbıl konmış güllere
Neçeki bı canım sağ
Vermem seni ellere

355

Alıç koydım sepete
Yar otırmış tepede
Yarımın şöreti var
Şan vermiş memlekete

356

Dağda kestim kereste
Kuş besledim kefeste
Dediler yari geliy
Yetiştım son nefeste

357

Dağda fıstıh ağacı
Çüt gezer iki bacı
Böyüğü şe le bele
Kuçüğü serhoş hercı

358

Bı derenin alıcı
Kınalı harman ucı
Yar üstüne yar seven
Kabil olmaz orıcı

359

Dağlar yeşil boyandı
Kim yattı kim oyandı
Kelbime ataş düştü
İçinde yar da yandı

Mahalli Çocuk Oyunları

Mehmet ÇİİNİ

KİBRİT OYUNU :

Kibrit çöpleriyle oynanan bir oyun türüdür. Karşılıklı iki üç kişi oynar. Bir kutu kibrit çöpü kutunun dış kabına doldurulur. Yere konularak içindeki kibritler yığın halinde yere bırakılır. Yere yığılan kibritlerden bir tanesini alan oyuncu, bu kibrit çöpüyle diğer çöpleri alıp ayırmaya başlar. Bu işlemleri yaparken aldığı çöpleri oynatmaması lazımdır. Aldığı çöpler oynarsa bunlar başka bir tarafta yığılır. Bütün çöpleri kaldıran oyuncu, kıpırdattığı çöpleri sayar. Sırayı ikinci oyuncu alır. Birincinin yaptığı hareketlerin aynısını tekrarlar. Bu oyuncu oyunu bitirdikten sonra kıpırdattığı kibrit çöplerini sayar. Hangi oyuncu daha az kibrit çöpü kıpırdatmışsa oyunu bu oyuncu kazanır.



ÇİLE BÜLBÜLÜM ÇİLE :

Oyunu oynayacak olan oyuncular kendi aralarında eşit şekilde ayrılırlar. (Eş Alma) Her iki tarafta iyi koşabilen ve hareketli oyuncular almaya çalışırlar.

Ortaya bir daire çizilir. (1 metre Çapında) bu dairenin çok küçük başka bir daire çizilir. Önceden toparlanan taşlar bu küçük dairenin içine üst üste dizilir. (Taşların yedi adeten az ve büyük olmamaları lazımdır.) Birde lastik top hazırlanır.

Oyuna önce başlayacak taraf belirlendikten sonra bu oyuncular dairenin bulun-

duğu yere 8-9 metre uzaklıkta çizilen diğer çizginin yukarısına dizilirler.

Diğer tarafta taşların bulunduğu dairenin dışında bulunurlar.

Bu kümenin bir başkanları olur. Bu oyuncu elindeki topu yerden karşı tarafa yuvarlar. Karşı taraf oyuncuları sırayla aldıkları bu topu dairenin içinde üst üste dizilen taş-doğru atarlar Taşlar yıkılınca ebe takımdan birisi gelen bu topu yakalar ve rakip takımın oyuncularından birisini üzerine doğru hızla fırlatır. Eğer top bu oyunculardan birisine değerse de oyuncu ölmüş sayılır. Oundan çıkar. Bu sıradan vurulan oyuncunun herhangi birinin vurmak için bu topu bulundukları çizgiden atarlar. Yine bu arada oyuna başlayan tarafın oyuncuları dairenin içinde yıkılan taşları üst üste dizerler "- Çile Bilbilim, Çileee"diyerek bu oyunu kazanırlar

Fakat bu oyun çok zevkli ve uzun sürer. Topu dairenin içindeki taşlara atan iki takım oyuncuları, dizilen taşların hepsini yerlerinden düşürmelidirler. İlk oyuncu atışında taşlardan birkaçı düşmezse bu defa diğer oyuncular atar. Oyucular bütün atışlarında hiçbirisi taşlar düşüremezse oyun diğer taraf başlar. Bir oyuncu ilk atışta hiç taş düşürmezse bu oyuncunun hakkı kaybolur. ancak takım arkadaşlarından diğeri, taşların hepsini düşürürse o zaman oyuna katılabilir Yine oyunâ başlayan ilk taraf karşı takımdan gelen topu yakalayabildimi bu bu topu hızla uzaklara doğru atarlar. Bu kendilerine yerdeki taşları dikmek için za-

Devamı Sahife 19 da

Baştarafı Sahife 18 de

man kazandırmaya yarar. Atılan topu ancak rakip takım oyuncuları alıp getirebilirler atılan topla yıkılan taşlardan çoğu büyük dairenin dışına düşerse bu oyuncu ya rakip takımın oyuncuları topla vuramazlar. Ancak taşları yerine koyan oyuncu bunları bir defada dizebilir. Dizekten sonra taşlar hemen düşerse bu takım oyuncusunu vurabilirler.



ALKUÇ BALKUÇ :

Bu oyunda ebe olarak seçilen bir oyuncu avucunun içine herhangi bir madde alır. Bunu hiç kimseye göstermez. Diğer oyuncular tek tek sıraya dizilirler. ebe ortaya çıkarak avucunda sakladığı şeyi (Para taş parçası, kabuk... vs) diğer oyuncuların avuçlarında gezdirerek.

"Alkuç balkuç,

Alda buni Haiebe uç," diyerek

yukarıdaki tekerlemeyi söyler. Elindeki maddeyi aniden bir oyuncunun avcuna bırakır. Kendisinde bu oyuncuya yakalanmak için koşar. Bütün oyuncuların arkalarından dolaşarak, kendisini kovalayan oyuncunun yerine gelir, durur. Kovalayan oyuncu kendisini yakalarsa bir ceza verilir. (verilen cezalar çoğunlukla şarkı söyletme, bazı hayvanların taklitlerini yaptırma... vb olur.) yakalanmazsa diğer oyuncu ebe olur. Oyun bu şekilde devam eder.



GÜLLE PESTE :

Bu oyunda kullanılan malzemeler iki

çeşittir.

1- Gülle (Taştan, bilya veya krisitaldan yapılır. Taştan yapılan güllerin yusuvarlak ve çok sert kaya veya mermerlerden yapılması lazımdır. Anadoluda, bazı yerlerde buna Misket denilir.)

2=Peste (Yere dikilen elbise düğmeleridir. Cam veya madeni paralarla da peste yapılır Her pestenin kendine göre bir büyüklük değeri vardır. Çok küçük olan düğmeler "Birlik" biraz büyük olan düğmeler "İkilk -Üçlük", palto pardesu gibi elbiselerin düğmeleride "Beşlik - altılık" sayılır. Yani bir büyük palto düğmesinin karşılığı beş tane küçük düğmedir.)

Bu oyunun diğer oyunlardan ayrı bir yanı vardır. Diğer oyunların çoğunda oyunu idare eden bir "Reis -Başkan ebe"nin bulunmasına karşılık, "Gülle - Peste" oyununda bunlar yoktur. Her oyuncu kendisi ferdi olarak oyunu yürütür.

Pesteler, belli mesafedeki aralıklarla arka arkaya yere dikilir. (Oynanacak yer topraklıktır pestelerin dikildiği yerden belli mesafedeki uzaklığa (1.5 2 Metre pestelere paralel ayrı bir çizgi çizilir. Oyuncular kendi aralarında sıralama yaparlar. Sıralama yapılırken kendine özgü deyimler kullanılır. Elboş, (birinci), Kırret (ikinci), Yazıcı (Üçüncü), Kankıret (Dördüncü), Lelebicici (Beşinci). Sıralama yapılırken açık göz davranan oyuncu hemen önce "Ben elboşam" diyerek birinci sırayı alır. Daha sonra diğerleri sıralarını önceden davranmak şartıyla seçerler, Arkaya kalan oyuncu en sonuncudur (Birinci oyunda "Elboş" olan ikinci oyunda en sonuncu, en sonuncu olanda, birinci olarak oyuna sırayla devam ederler.

Devam edecek

Urfa Şairleri

Abdurrahman Muhibbi

Bedri Alpay

1884 du (1270 Rum?) Urfa'da doğmuştur. Molla Ahmet isminde bir zatın oğludur.

Sakibiye ve İhlasiye Medreseleri'nde okumuş ve ilim icazetnamesini İhlasiye müderrisi Hacı Abdullatif efendiden almıştır.

İlk memuriyeti rüştiye mektebi muallimliğidir. Sonra Yusuf Paşa medresesi müderrisliğine tayin edilmiştir. Mumaileyhin talebeleri arasından birçok sairler yetişmiştir,

Abdurahman Muhibbi Efendi 1908'de hicaza gitmiş avdetinde Şam'da vefat etmiştir. Vefatına Şevket tarafından şu tarih düşürülmüştür:

Hocanın olduğu çün kabe de hacc-ı mebrur
Geldi tarih mekdem-ı hayrine lafzı magfur

mümaileyh mütevazi, selim ve halim bir tab'a maliktir, Taylı ve kuvvetli bir bünye sahibi imiş.

Şiirleri hakimanedir. Aşıkaane parçalara da tesadüf edilir.

Devamı Sahıfe 21 de

Siirlerinden nmuneler:

Urfa mutasarrıfı Celal Paşa’nın meşhur gazeline yazdığı tahmisten:

Dilâ baęlanma hiç bir âleme sen alemi terket
Beladır bu cihan ikbalini edbarini fark et
Bu bir stad-ı kamilden nesihatti anı derket

Girp bin âleme her alem-ı bir alemi zevk et
Kalender ol hâkim ol alemin her aleminden geç

Muhabbet çaresiz bir derdidir ateřzedendir hep
ekilmez hem çekilmez derdtir eya nedendir
Denilmez anlařılmaz hayret-rfza halidendir hep

Anın derki mefadi hikmedi feyzi ledndr hep
Azizim ilm-i aşkın mebhası keyf-i keminden geç

Deri dildare gittim aęladım çok eyledim feryâd
Gam-ı rhsârına yandım yakıldım ettim istimdat
Tabibi aşkı, çok grdm birinden olmadı imdat

İlâhı band-i zenciri cnndar olmasun azat
Deyen ol afetin sevdayı zlf pr haminden geç

Girandır bar-ı minnet lmegin yeğdir kabul etme
Hızır sunsa hayatı semm-i katildir kabul etme
Hekim-i hazıkın bilsen de Lokman’dır kabul etme

Grrsn imtinan bir can için can ver kabul etme
Cihanin feyz-i enfasi Mesih-i Meryemin’den geç

Yamandır gamzesi, ebrsu, eřmani hat-ı hah
Serâser gzleyp grdn geçirdin cmle ahval!
Mhibbi - meřreb ol sen hele tebdil eyle hee kati

Celâl-asa sefavı bâle tahvil eyle her hali
Bu dnyanın hayat-t srr-ma teminden geç

Baştarafı Sahife 21 de

Büyük türk şairi Füzulî'nin bir gazeline yazdığı tahmis :

Caenâ min canib'il mahbûb-ı bilveslil nîdâ
Kad efazolşavkı lilmüştakî enva'il sedâ
Navilûlsakiy bekâsel hûbû minhaleyyeda

Kad enarilaşkı liluşşakı minhacilhuda
Saliki rah-ı hakikat aşka eyler iktida

Âlemin her zerresi hep aşk dan bulmuş tamam
Kainatın aşkıdır hem intizamından meram
Aşkden olmuş mükemmel zirü bela bitemam

Aşkıdır ol neş'e-i kamil kim andandır müdam
Meyde tenvir-i harâket, neyde te'sir-i sedâ

Vuslat-ı cânâne rehber nuş-ı câmi aşkıdır.
Kaysı Mecnun eyleyen zencir-i dâm-ı aşkıdır.
Hasılı her bir kemâlâtın iemamı aşkıdır

Vedi-i vahdet hakikatte makam-ı aşkıdır
Kim muşahhas olmaz ol vadide sülânü geda

Naz ile etmiş hûda mâşuku âsık hemdemi
Yarının bir telini vermez verirsen âlemi
Edemez bir kimse tagyir-i kazayı mübremi

Eylemez helvetseray-ı sırr-ı vahdet mahremi
Aşkı mâşukundan mâşuku aşıktan cûda

Ey nasihat ehl-i uşşaka nasihat terkin et
Bihabersin aşkı halinden malalet terkin et
Hayret içre aşka söyle selamet terkin et

Ey ki ehl-i aşka söylersin selamet ierkin et
Söyle kim mümkün müdür tağyir-i takdir Huda

Ey muhibbi iltifata nai oldun aşkıdan
Ruberu mahrem seray-ı vuslat oldun aşkıdan
Can feda ettin visal-i yare erdin aşkıdan

Ev fuzulî intihâsız zevki buldun aşkıdan
Böyledir her iş ki Hak adiyle kılsan iptida

Urfa Ağzı Sözlüğü



M. Emin ERGİN

KERİP : Yabancı, El

Kaşlarıy kaşlar beni

Aşki ataşlar beni

Ben birda keripmiyem

Her gelen daşlar beni

KEREZ : Garaz, kasıt, inat

Uy rezine rezine

Buğdanın firezine

Gelin bi zilğit çalah

Kızların kerezine

KERKERE : İri, büyük (Arğo)

KERME : Deri üzerindeki kurumuşluk. Başta kepeklenme.

KESE : 1 Para konulan torba

"Kuru kuru kurbanıy olum
akça kesemi elleme,,

2 - Kırçıkarmak için banyoda kullanılan torba

KESİL : Başak vermemiş yeşil arpa,,

„ İt yatmış kesile dönmüş,,

KESİM : Mihar

KESME : Un, baharat vesaire karıştırılarak üzüm suyundan yapılan ve kurutulduktan sonra

yenilen kış çerezi (Bak : Bastıktı , çekçek, muska, sucıh)

KESMİK : İri saman

KESNEK ; Kasıtlı

KESTEL : Çeşme

KESTENKELE : Kertenkele

KEŞİK : Sıra, nöbet

KEŞİR : Suç

KEŞKEK : Dövülmüş buğdayla etten yapılan bir yemek türü

KEŞKÜL : Seyyah devrişlerin, içersine su veya yemek koyduğu sefertası ödevini gören kab, Genellikle kulplu Hintcevizi veya bal kabagından oyulma

Bi dalda beş gülüm var

Naçaram müşkülüm var

Yar beni abdal etti

Elimde keşkülüm var

KEŞMER : Maskara

KEŞMERLİH : Maskaralık

KETMER : 1- kaymak ve şekerle yoğrulmuş kalınca açılmış yağlı hamur tatlısı 2- bir nevi Çiçek

KETREMİZ : Kavanoz (Bak : Kenevüz)

KEYME : 1- Kadın hamamında çalışan kadın tellak 2-Para birimi

KEYPTIRMAH : Kaçırmaq. Elin-den keypetti Elinden kaçırdı

KEYTAN : İnce kordela, ince ipek ip.

„Liverimin keytanı

Sen geldin ağam hanı

Üzden seven çoh olur

Candan sevenin hanı

KEZEVİ : Küçük çuval (Bak :

KICIK VERMAH : Sinirlendirmek, inatlaşmak

KIDDE : Küçük parça

KIFIL : Böceklerden korunmak için asma çubuklarına sürülen macun.

KIĞ : Keçi veya deve gübre si (Bak : Fısqı, tezek)

KIKIRLIK : Bir kuş çeşidi, kalemlik türünden

Devamı Sayfa 24 de

Baştarafı Sayfa 23 de

KIKIRLİH ALACASI : Yüzü
çilli (adam).

KILAVI : Demir siyriği

KILT : Cihet manasına yalnız
baş ve ayak kelimeleri ile kul-
lanılır. Başım kıltında gibi.

KIMİL : Tahıllara zarar veren
bir böcek

"Urfalılar hep ağlar
Ekinine bel bağlar
Bı kımıl ürek dağlar
Havar kımıl, lo, kimilo

Ekinimizi kavurdi
Gökyüzüne savurdi
İslâm değil gavurdi
Havar kımıl lo, kimilo

KINCİFİR : Oynak, hopa

KINDIRĞA : Bir yabani ot

KINIFİR : Karanfil

Kinifir aşlanırmı
Torpağı yaşlanırmı
Küçükten sevilen yar
Ele bağışlanırmı

Kinifirem sahsıda
Dalı sallanır suda
İşallah kavuşurdu
Yarın gece yassıda

KIRAÇ : Taşlı, verimsiz, tarla
susuz

KIRAT : Bir hububat ölçüsü,
bir kileninin 8 de birinin yani
tımının (bu kelimeye bak) 4 de
biri.

KIRBİZ : Kırmızı boya (Bak :
Boyah

KIRINFİL : Karanfil (Bak : Ki-
nifir

Kırinfıl mor üstüne
Tökülmüş yol üstüne
Yar benden üz çevirmiş
Bi deste gül üstüne

KIRNAŞMAH : İş yapan ada-
ma mani olmak

KIRMIT : Kiremit kırığı

KIRNAV : Kedilerin çiftleşme
istemesi

KIRNAZ : Cımrı, hasis

KIRTİK : Ufak parça

KISSA : Kısa

KİVETMAH : Bırakmak, salı-
vermek

KIVIR ZIVIR : Ehemmiyetsiz
sayılan şey.

KIYMA : 1- Kiyılmış et 2-
sulu çiğ bulğur köftesi

KIZDIRMAH . 1- Isıtmak 2-
Hiddetlendirmek

KIZDIRMA . Ateşli hastalık

KIZİR . Harman bekçisi

KİLE . (8×23)= 184 üiloğı-
ramlık bir ölçü birimi

İnciler kilelendi
Timinler silelendi
Sen benden ayrılalı
Benzime kül elendi

KİMİN : Gibi

Ay doğar tapı kimin
Yıldızlar kapı kimin
Ne karşımda durisan
Kazmanın sapı kimin

Kar yağar kepek kimin
Savrılır ipek kimin
Düşmanlar dağa gidiy
Çarşıda köpek kimin

KİPROHI : Kirpi (Bak : Kirip
okı)

KIRLIK : 1- Önlük 2- İş entarisi

